

Finansiella riktlinjer

Beslutad av:	Kommunfullmäktige, 2023-06-19 § 142
Diarienummer:	00123-2023
Dokumenttyp:	Riktlinje-Politiskt beslutad
Dokument-ID:	RIKPOL – 03726
Version:	1
Kontaktperson:	Erik Sundberg
Berörd verksamhet:	Alla förvaltningar, Barn- och utbildningsförvaltningen, Externa , Kommunledningsförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen, Samhällsbyggnad, Social- och arbetsmarknadsförvaltningen, Teknisk förvaltning, Vård- och omsorgsförvaltningen
Giltig från:	2023-10-12
Giltig till:	2026-12-31
Antal sidor:	7

1. Inledning

De finansiella riktlinjerna utgör ett komplement till finanspolicyn som är ett övergripande ramverk för finansverksamheten inom Östersunds kommunkoncern. Riktlinjen fastställer vilka ställningstaganden som tagits vad gäller kapitalförvaltning, skuldförvaltning och riskhantering.

Finanspolicyn anger att kommunstyrelsen ska fastställa finansiella riktlinjer för Östersunds kommunkoncern.

2. Syfte

De Finansiella riktlinjerna syftar till att reglera hur finansverksamheten ska bedrivas. Detta genom att klargöra vilka ramar och limiter finansverksamheten ska förhålla sig till samt hur de finansiella riskerna ska hanteras inom kommunkoncernen.

3. Avgränsningar

Riktlinjen omfattar finansverksamheten i Östersunds kommun och kommunens majoritetsägda bolag. Kommunens pensionsmedelsförvaltning har egen riktlinje och omfattas därmed inte av denna riktlinje.

4. Ställningstaganden för Kapitalförvaltning

Finansiella riktlinjer utgör ett övergripande ramverk för finansverksamheten i Östersunds kommunkoncern.

4.1. Likviditetshantering

Kommunkoncernens kapitalströmmar ska vara samordnade i syfte att sänka räntekostnaderna genom effektiva betalningsrutiner och god likviditetsplanering.

Finansfunktionen skall tillse att det i kommunkoncernen vid varje tillfälle finns en tillfredsställande betalningsberedskap, vilken uppnås genom egen likviditet, avtalade kreditlöften och koncernkontokredit.

Riktlinjer för likviditet specificeras i 6.2 Likviditetsrisk.

4.2. Fakturaförsäljning

Fakturaförsäljning (s.k. factoring) både med och utan regressrätt får användas för att finansiera omsättningstillgångar. Factoring får inte inkludera koncernens privatkunder utan endast fakturor till återförsäljare eller större företag.

Fakturaförsäljning ska användas mycket restriktivt och vid nyttjande meddelas till Östersunds Rådhus AB snarast möjligt.

4.3. Kortfristig placering

Vid händelse av överskottslikviditet ska medlen placeras så att en god avkastning erhålls samtidigt som placeringarna snabbt ska kunna omvandlas till likviditet utan betydande förluster vid avyttring.

Målet för den kortfristiga likviditetsförvaltningen är att kommunen alltid har en säkerställd betalningsberedskap så att en så god avkastning erhålls samtidigt som säkerheten inte åsidosätts.

För placering av överskottslikviditet är följande placeringsformer tillåtna:

- Bankinlåning.
- Räntebärande instrument (certifikat, statsskuldväxlar och obligationer).
- Korta räntefonder i SEK.
- Placeringar ska ske enligt 6.3 kredit- och motpartsrisk.

Placeringarnas löptid och risktagande ska anpassas till vilken placeringshorisont som gäller i förhållande till framtida betalningar.

- Placeringarna får ha en löptid på upp till 3 år, med en genomsnittlig löptid på högst 12 månader. Räntefond tillåts innehå enskilda värdepapper med längre löptider, med en genomsnittlig löptid på max 12 månader.
- Placeringarna ska följa den miljö- och etiska hänsyn som anges i finanspolicyn 7.4 och finansiella riktlinjer 4.5.

4.4. Långfristig placering

I de fall kommunfullmäktige fattar beslut om långfristig placering ska särskilda placeringsmandat eller placeringsriktlinjer upprättas.

4.5. Miljö och etik

Följande specifika begränsningar och bedömningar av investeringar ska göras utifrån Östersunds kommuns värderingsgrund gällande miljö och etik:

- Kommunkoncernen ska undvika helt att investera i företag som inte följer internationella normer och konventioner på områden som arbetsrätt: ILO, mänskliga rättigheter, grov korruption och grova miljöbrott.
- Kommunkoncernen ska undvika helt att investera i företag som är involverade i inhumana vapen (klusterbomber, personminor, kärnvapen och kemiska vapen). Utöver detta investerar kommunen inte i bolag vars omsättning till mer än 5 procent kommer från produktion och/eller distribution av tobak, alkohol, kommersiell spelverksamhet, krigsmateriel/vapen eller pornografi.

- Kapitalförvaltningen ska vara fossilfri och investeringar får därmed inte ske i bolag som ägnar sig åt prospektering, exploatering, utvinning eller produktion av kol, olja, gas, oljesand eller annan okonventionell fossil olja.
- Kapitalförvaltningen ska aktivt arbeta för att investera uranfritt.

5. Ställningstaganden för skuldförvaltning

5.1. Upplåning

Med upplåning avses alla former av finansiering och kreditlöften. Långfristiga lån får ej tas upp för placeringar. Undantag är upptagande av planerad upplåning i förväg på grund av ett gynnsamt kredit-/ränteläge eller för att minska finansieringsrisk.

Följande ska gälla för kreditanskaffning:

- Kreditanskaffningen ska vara bred det vill säga spridas på flera motparter och omfattas av lån från olika finansieringsformer exempelvis utgivande av certifikat, obligation eller banklån.
- Låneportföljen bör ha en jämn förfalloprofil med hänsyn tagen till marknadsläget och kommunkoncernens likviditet.
- Vid upplåning ska valet av lån styras av lägsta räntenivå inom de riskbegränsningar som anges i denna finanspolicy.
- Om ett lån ska finansiera investeringar som inryms inom ramverket för grön obligation ska upplåning via en grön obligation övervägas om marknadsförhållandena tillåter det.

Tillåtna upplåningsformer är:

- Checkkredit eller kreditlöfte.
- Certifikat.
- Obligation.
- Banklån från svensk eller utländsk bank.
- Tecknande av skuldebrev med annan finansiell institution eller placerare.

Det är endast tillåtet att låna i utländsk valuta om alla flöden valutakurssäkras.

5.2. Koncerninterna lån

Bolagen ska regelbundet rapportera sina lånebehov till kommunens finansenhet. Lånebehovet ska täckas genom koncerninterna lån från kommunen till bolagen. För dessa lån ska bolagen teckna skuldebrev med kommunen.

De koncerninterna lånen ska ha ett affärsmässigt ändamål och ha affärsmässiga villkor. Räntevillkoren för de koncerninterna lånen ska vara marknadsmässiga och baseras på Stibor 3 månader plus en intern räntemarginal. Med marknadsmässiga villkor vid utlåning avses det pris som är resultatet av en bedömning av följande delar:

- *Kommunens finansieringskostnad.* Basen för marknadsmässiga villkor är kommunens verkliga eller bedömda finansieringskostnad.
- *Administrativ avgift.* Avgiften ska täcka kommunens kostnader för internbanksverksamhet och avgiften ska revideras vid behov utifrån verkliga kostnader.
- *Marknadsmässig marginal/riskpremie.* Påslaget syftar till att kompensera kommunen för risktagandet samt möta lagkrav på konkurrensneutralitet för de bolag som verkar i konkurrens med privata bolag.

Fastställande av marginalen ska göras enligt delegationsordningen.

6. Ställningstaganden för riskhantering

6.1. Finansieringsrisk

Finansieringsrisk avser risken att nödvändiga krediter inte kan erhållas, eller erhållas till en väsentligt högre kostnad.

Östersunds kommuns internbank ska begränsa finansieringsrisker genom god diversifiering avseende lånens förfallostruktur, upplåningsformer och långgivare.

Den genomsnittliga *kapitalbindningstiden* ska överstiga 1,8 år i kommunkoncernen. Därutöver ska del av *kapitalbindning under 1 år* inte överstiga 50 %.

6.2. Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att kommunkoncernen inte har tillgång till likvida medel för framtida betalningar till följd av brist på likviditet eller att placerade medel inte kan omsättas till likviditet i tid.

Risken begränsas genom likviditetsplanering och val av placeringsformer. Löptiden på placerade medel skall anpassas till framtida behov av betalningsmedel, men kunna omsättas innan förfall. Vidare ska kommunen ha en likviditetsreserv som täcker i närtid kända betalningar samt en betydande del av den låneskuld som förfaller inom en rullande tolv månadersperiod. En god betalningsberedskap minskar även finansieringsrisken.

Placeringar ska endast ske i instrument med god likviditet samt kunna omsättas till likvid inom 3 bankdagar.

Internbanken ska tillgodose att kommunkoncernen har en likviditet som täcker minst 100 % av den *låneskuld som förfaller inom en rullande tolv månadersperiod*.

Likviditet definieras som kassa och bank, finansiella tillgångar som kan omsättas inom 3 bankdagar, utnyttjad del av krediter, kreditfaciliteter och lånelöften.

6.3. Kredit och motpartsrisk

Kredit- och motpartsrisk är i första hand risken att finansiella motpart inte fullgör sina åtaganden vad gäller t ex återbetalning av kapital eller ränta.

Denna risk ska hanteras genom att ställa krav på motparternas kreditvärdighet samt att sprida avtal och transaktioner mellan flertalet motparter.

Tillåtna motparter vid inlåning/placering är:

- Svenska staten, av svenska staten- eller de allmänna pensionsfondernas helägda dotterbolag.
- Svenska kommuner och landsting.
- Svenska eller utländska banken (svensk filial) med lägst rating BBB-/Baa3.
- Räntebärande värdepapper utgivna av svenska bolag eller institut med lägst rating BBB-/Baa3.
- Certifikat utgivna av svenska bolag med lägst rating K1/P1 och med en maximal löptid på 12 månader.

Tillåtna motparter vid derivataffär är:

- Svenska eller utländska banken (svensk filial) med lägst rating A-/A3

Rating ska ske enligt S&P Global, Moody's eller annat kreditvärderingsinstitut av samma dignitet och med jämförbar ratingskala.

6.4. Ränterisk

Ränterisk innebär risken för att drabbas av ökade kostnader eller minskade intäkter till följd av snabb eller oförutsedd förändring i marknadsräntorna.

Ränteriskhantering ska syfta till att undvika stora och snabba genomslag i finansnettot. Detta görs huvudsakligen genom att justera räntebindningstiden på lån.

Kommunen och bolagen ansvarar var för sig för ränteriskhantering av sin låneskuld, men där kommunens finansenheter kan inta en rådgivande funktion.

Kommunen och bolagen har rätt att använda derivatinstrument i ränteriskhanteringen. Derivatinstrument är finansiella instrument vars värde eller pris baseras på värdet av ett underliggande värdepapper. Räntederivat får endast användas till att förkorta eller förlänga räntebindningstiden på befintliga eller planerade framtida underliggande lån i skuldportföljen i syfte att få en jämn och stabil räntekostnad över tiden.

Räntebindning på upplåning ska spridas på olika löptider, antingen direkt via låneavtal eller genom räntederivat.

Avvägning mellan lång och kort räntebindning ska bestämmas av förmågan att klara perioder med höga räntor samt räntemarknadens förutsättningar.

Den genomsnittliga *räntebindningstiden* för kommunkoncernen ska vara 1–6 år. Som huvudregel gäller även 1–6 år för kommunens majoritetsägda bolag var för sig.

6.5. Valutarisk

Valutarisk innebär risken för att drabbas av ökade kostnader eller minskade intäkter till följd av valutakursförändringar. I finansverksamheten uppkommer valutarisker om kommunen lånar eller placerar i utländsk valuta

Som huvudregel ska valutarisken minimeras. Kommunen och bolagen har rätt att använda valutaterminer eller valutaswappar i syfte att valutakurssäkra betalflöden. Lån i utländsk valuta ska valutasäkras på så sätt att alla betalflöden som uppstår i samband med upplåningen ska vara i svenska kronor. Om placeringar sker i utländska räntebärande papper skall dessa valutasäkras till svenska kronor.

6.6. Operativa risker

Operativa risker definieras som risken för förluster till följd av bristfälliga processer, mänskliga fel, felaktiga system eller brottslighet.

Dessa risker ska minimeras genom att ha väldokumenterade rutiner, god internkontroll och för verksamheten anpassad kompetens och bemanning där dualitetsprincipen tillämpas. Det innebär att affärsavslut och efterbearbetning utförs av olika medarbetare. Finanssystem och övriga IT-system ska vara säkra och tillförlitliga.

6.7. Användande av derivata instrument

Kommunen och bolagen ska ha rätt att använda derivatinstrument i valuta- och ränteriskhanteringen. Till derivatinstrument räknas bland annat swappar, terminer och optioner. Derivat får ej användas i rent spekulativt syfte, det vill säga utan underliggande finansiering eller känt framtida lånebehov.

Räntederivat får endast användas till att förkorta eller förlänga räntebindningstiden på befintliga eller planerade framtida underliggande lån i skuldportföljen. Detta för att få en jämn och stabil räntekostnad över tid. Den förändrade risken ska vara mätbar och i sämsta utfall gå att beräkna.

Lån i utländsk valuta ska i normalfallet valutasäkras på sådant sätt att alla flöden som uppstår i samband med upplåningen ska vara i svenska kronor.

7. Relaterade dokument

- Finanspolicy – Östersunds kommunkoncern
- Organisation och ansvarsfördelning inom finansverksamheten i Östersunds kommunkoncern
- Rutinbeskrivning leasing